

Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği (EBKE): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Parent-Infant Book Interaction Scale (PIBIS): A Study on Validity and Reliability

Şehnaz CEYLAN*^{ID}, Ayşetül Kübra TUTAL**^{ID}, Melike EROĞLU***^{ID}

Öz

Amaç: Bu çalışma ebeveyn bebek kitap okuma etkileşimini okuma rutini, öğrenme, etkileşim, kitap seçme, kitaplık oluşturma alt boyutlarıyla ölçmeye yönelik özgün bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır.

Yöntem: Çalışmada ölçek geliştirmek amacıyla nicel yöntemle dayalı betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya Türkiye’de yaşayan 12-36 ay çocuğu bulunan ebeveynler katılmıştır. Ön uygulama grubuna 101 anne ve 4 baba, ikinci uygulama grubuna 375 anne ve üçüncü uygulama grubuna ise 246 anne katılmıştır. Çalışmada etik onay alındıktan sonra veriler bebek kütüphanelerinde yüz yüze ve Google form üzerinden online şekilde toplanmıştır. Katılımcılara “Kişisel Bilgi Formu” ve “Ebeveyn Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği” uygulanmıştır. Veriler değerlendirilirken “Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Barlett Küresellik Testi”, “Açımlayıcı Faktör Analizi(AFA)” Doğrulamalı Faktör Analizi(DFA)”, “Mann Whitney U Testi” ve “Kruskal Wallis Varyans” analizinden yararlanılmıştır.

Bulgular: KMO ve Barlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. AFA doğrultusunda ölçek 18 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. DFA’den elde edilen modelin uyum indekslerinin yüksek olduğu ve yapı geçerliliğinin doğrulandığı bulunmuştur. Ayrıca ebeveyn-bebek kitap etkileşim düzeyinin ebeveynlerin yaşı, çocuğun cinsiyeti ve yaşı, ebeveynin çalışıyor olma durumu, geliri, çocuk sayısı, kütüphane ziyaretleri açısından incelenmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucunda Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği’ nin 18 madde ve 5 alt boyutlu yapısının, ölçümü hedeflenen değerlendirme için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği; Okuma Rutini, Öğrenme, Etkileşim, Kitap Seçme, Kitaplık Oluşturma alt boyutlarından oluşmaktadır. EBKE’den elde edilen analizler sonucunda ebeveynlerin çocuk sayısı ve kütüphane ziyaretlerinin, bebekleriyle kitap etkileşimlerinde anlamlı bir fark yarattığı bulunmuş ancak diğer demografik özellikler ile anlamlı fark bulunmamıştır.

Özgünlük: Ebeveyn ve bebek kitap etkileşimini okuma rutini, öğrenme, etkileşim, kitap seçme, kitaplık oluşturma alt boyutlarıyla ele alan özgün değerde ölçek geliştirerek alana katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bebeklik dönemi; ebeveyn bebek etkileşimi; kitap etkileşimi; ölçek geliştirme.

* Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Karabük, Türkiye. E-posta: sehnazceylan@karabuk.edu.tr

Karabük University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Ankara, Türkiye. E-mail: sehnazceylan@karabuk.edu.tr

** Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Karabük, Türkiye. E-posta: aysetulkubra.1995@gmail.com

Karabük University, Institute of Graduate Programs, Department of Child Development and Education, Karabük, Türkiye. E-mail: aysetulkubra.1995@gmail.com

*** Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Karabük, Türkiye. E-posta: melikeeroglu16@gmail.com

Karabük University, Institute of Graduate Programs, Department of Child Development and Education, Karabük, Türkiye. E-mail: melikeeroglu16@gmail.com

Abstract

Purpose: This study aims to develop an original scale to assess parent–infant book interaction by examining parents’ attitudes toward the book-reading process through subdimensions such as reading routines, learning, interaction, book selection, and the creation of a home library.

Method: The study used a quantitative descriptive survey model to develop a scale. Parents of toddlers aged 12-36 months in Turkey participated, with 101 mothers and 4 fathers in the pre-test group, 375 mothers in the second group, and 246 mothers in the third group. After ethical approval, data were collected in baby libraries and online via Google Forms. Participants completed the “Personal Information Form” and “Parent-Baby Book Interaction Scale.” Data analysis involved KMO and Bartlett’s Test of Sphericity, EFA, CFA, Mann-Whitney U Test, and Kruskal-Wallis Variance Analysis.

Findings: The KMO and Bartlett tests were statistically significant. EFA revealed that the scale consists of 18 items and five sub-dimensions. CFA showed high fit indices, confirming construct validity. Additionally, the level of parent-infant book interaction was examined in relation to parental age, the child’s gender and age, parental employment status, income level, number of children, and frequency of library visits.

Implications: The study found the 18-item, 5 5-subdimension Parent-Infant Book Interaction Scale to be a valid and reliable assessment tool. The Parent-Infant Book Interaction Scale encompasses five components: Reading Routine, Learning, Interaction, Selecting Books, and Creating a Library. Analysis revealed that the number of children and library visits had a significant impact on parents’ book interactions with infants.

Originality: This study aims to contribute to the field by developing an original scale that examines parent-infant book interaction across the subdimensions of reading routines, learning, interaction, book selection and home library creation.

Keywords: Infancy, parent-infant interaction, book interaction, scale development.

Giriş

Gelişim dönemlerinin ilk evresi olan ve doğumdan iki yaşına kadar süren bebeklik dönemi, bireyin gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte bebekler, doğum öncesi döneme kıyasla en hızlı şekilde gelişirler; başlangıçta refleksif davranışlarla hayatta kalırken, kısa sürede amaçlı davranışlar sergilemeye başlarlar. Bebekler, dünyaya öğrenme kapasitesiyle geldikleri için çevreleriyle etkileşimde bulunarak gelişimlerini sürdürürler (Aksoy ve Koran, 2016; Van Zyl ve Wyk, 2021). Bu bağlamda, bebeklik döneminde ebeveyn-bebek etkileşimi büyük bir önem taşır. Ebeveynlerin bebekleriyle kurdukları yakın ilişki, bebeklerin öğrenme ve iletişim becerilerini geliştirmeleri için temel oluşturur (Sürücüler, 2019). Bebek doğduğu andan itibaren birincil bakımını veren annesiyle güçlü bir bağ kurar (Diniz vd., 2023). Ancak, babanın da gelişimde önemli bir rolü vardır ve ebeveyn-bebek etkileşimi, çocuğun güvenli bağlar geliştirmesi açısından kritiktir. Anne ve babaların çocuklarıyla olan etkileşimleri, çocukların davranışlarını şekillendirme ve olumlu alışkanlıklar kazandırmada önemli rol oynar (Abbasi ve Zare, 2016; Choi vd., 2021; Madigan vd., 2024).

Ebeveyn-bebek etkileşimi, sadece temel bakım ve koruma ile sınırlı değildir; aynı zamanda öğrenme ve okuma gibi rutinlerin oluşturulmasını da içerir. Ebeveynlerin, çocuklarının yaşına uygun kitapları seçip onlara okuması, çocukların bilişsel ve dil gelişimini destekler (Barlow ve Underdown, 2018). Bebeklere kitap okumak, dil gelişiminin yanı sıra problem çözme becerisi gibi bilişsel gelişim göstergelerinde de etkilidir (Murray ve Egan, 2014). Ayrıca bu aktivite etkileşim temelli olmakta ve erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminde de kritik rol oynamaktadır. Franks vd. (2022) bulgularına göre, ebeveynlerin bebeklik döneminde düzenli olarak kitap okuma pratiği geliştirmesi, çocukların ilk yıl içindeki dil becerilerini önemli ölçüde güçlendirmektedir. Leech vd. (2022) ise dokuz aylıkken ebeveyniyle kitapla etkileşim yaşayan bebeklerin, 36. ayda daha geniş bir kelime hazinesine sahip olduklarını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, 12 ile 24 aylık çocuklarda ebeveynle paylaşılan okuma deneyimlerinin sözcük bilgisiyle olumlu yönde ilişkili olduğunu bildirmiştir. (Rosslund vd. 2024). Bu araştırmalar, erken yaşta başlatılan etkileşimli kitap okuma alışkanlıklarının sadece dil gelişimi açısından değil, aynı zamanda bilişsel yeteneklerin genel ilerleyişi açısından da destekleyici nitelikte olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, ebeveyn-bebek arasındaki nitelikli etkileşim yoluyla kazandırılan erken okuryazarlık deneyimlerinin, çocukların ilerleyen yıllarda akademik başarılarını ve okuryazarlık düzeylerini olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir (Prime vd., 2023).

Erken çocukluk döneminde çocukların kitaplarla tanışması büyük ölçüde ebeveynlerin rehberliğine bağlıdır. Bu süreç, çocukların yaşamını zenginleştirir ve okul başarısını artırır (Ceylan vd, 2023). Aile ve okul okuma alışkanlığı geliştirmenin temelini oluşturur ve bu iki ortam, okuma uygulamaları için aracı rolü üstlenir. Küçük çocuklar ve ebeveynlerine etkileşim ortamı sunar (Ramos, 2012). Evde bir kütüphane veya kitaplık oluşturmak, çocukların ilgi alanlarına göre kitaplar seçmek ve düzenli olarak kitapçılara gitmek, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmelerini destekler (Kozak ve Recchia, 2018; Yağcı, 2007). Bu tür uygulamalarla ebeveynler, çocuklarını okumaya teşvik ederler. Ebeveynlerin çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmeleri, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlar. Erken

yaşta hikâye kitabı okuma ve ebeveyn-çocuk okuma uygulamaları, kitap seçimi ve okuma stratejileri konusunda eğitimle desteklendiğinde dil ve sosyal becerilerin gelişimini pekiştirir (Brown vd., 2017; Wang ve Afri, 2023). Kitap okuma temelli müdahale çalışmaları, bebeklere ve küçük çocuklara kitap okumanın alıcı ve ifade edici dil becerilerini geliştirmekte etkili olduğunu göstermektedir (Ceylan ve ark, 2025). Müdahalenin erken başlaması ve uzun süreli olması gelişime daha fazla katkı sağlamaktadır (Dunst vd., 2012). Tercanlı Metin ve Gökçay (2014), Şahinöz (2020), Aksoy ve Koran (2016) gibi araştırmalar, erken dönem ebeveyn-bebek etkileşimlerinin bebeğin sosyo-duygusal gelişimini şekillendirmede kritik olduğunu ve bu etkileşimlerin bağlanmanın gelişimsel sonuçları üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır (Ramsdell ve Brock, 2021; Brock ve Kochanska, 2018).

Kitaplar, ebeveyn-bebek etkileşimini sağlamada oyun kadar önemli bir araçtır. Kitap okuma süreci, çocuklar için doğal bir öğrenme ortamı yaratır; bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve kişilik gelişimine katkıda bulunurken ruhsal ihtiyaçlarını da karşılar (Aksoy ve Çiftçi, 2019; Tanju, 2010; Rideout vd, 2003). Erken yaşlarda kitap okuma, çocuğun gelişimine büyük katkılar sağlar ve bu uygulamalar, kaliteli zaman geçirme fırsatları sunar. Kitap okuma, erken okuryazarlık ve akademik becerilerin desteklenmesini sağlar ve bebekle kurulan etkileşim, frontal bölgeyi çalıştırarak bilişsel ve dil gelişimi etkiler (Erdoğan, 2016; Metin ve Gökçay, 2014). Kitap okuma, anneyle birlikte yapılabileceği gibi babayla da yapılabilir. Babaların iki yaşındaki çocuklarla kitap okuma etkinliğine katılımı, dil gelişimini olumlu yönde etkiler (Quach vd, 2018). Ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdikleri bu kaliteli zaman, çocukların dil gelişimini desteklerken aynı zamanda güçlü duygusal bağların oluşmasına da yardımcı olur. Erken yaşta etkileşimli okumalar, aile bağlarını güçlendirerek çocuğa sağlıklı ve dengeli bir gelişim ortamı sunar (Ramos, 2012).

Kütüphaneler de çocukların gelişimine destek veren önemli mekanlardır. Erken çocukluk döneminde kütüphaneciler, ebeveynlere çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun kitaplar, şarkılar ve şiirler tanıtabilir. Ebeveynler ise bu kaynakları kullanarak çocukların kelime dağarcığını ve motor becerilerini destekleyebilirler (Cerny vd., 2006). Kütüphaneler, sadece kitap okumakla sınırlı kalmayıp, sosyal etkileşimler ve eğitim faaliyetleri için de önemli mekanlar oluşturur. Bu mekanlar, çocukları erken yaşlarda kitaplarla tanıştırmak yaşam boyu öğrenme ve entelektüel gelişim için sağlam bir temel oluşturur (Wilson-Scorgie, 2022; Elisnawati vd., 2018). Ancak kütüphanelerin sunduğu bu fırsatlardan tüm ailelerin eşit şekilde yararlanamadığı da bilinmektedir. Yapılan bir çalışmada farklı sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin bebeklik döneminde hikâye kitabı okuma alışkanlıkları araştırılmış; düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin evlerinde çocuk kitabı sayısının azaldığı, kitap okuma sıklığının düştüğü ve kitap seçiminde daha fazla zorluk yaşadığı bulunmuştur (Brown vd., 2017).

Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kuruluşları Federasyonu (International Federation of Library Associations and Institutions [IFLA], 2007) raporuna göre kütüphaneler, yalnızca bilgiye ulaşma aracı olmanın ötesinde, bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerini destekleyen ve sosyal gelişimlerine katkı sunan mekânlar olarak tanımlanmaktadır (International Federation of Library Associations and Institutions [IFLA], 2007). Küçük

yaşlarda kütüphane ile tanışan çocuklar, okuryazarlık yetilerini güçlendirmenin yanı sıra, kültürel birikimlerini artırmakta ve toplumsal ilişkiler kurma becerileri kazanmaktadır. Eşitsizlikleri önlemenin en doğru yolu, imkân sunmaktır. Bu noktada, kamuya açık alanlarda herkesin eşit olarak yararlanabildiği kütüphaneler önemli bir konuma sahiptir. Doğru bilgiye erişmenin yolu olan kütüphaneler farklı yaş gruplarına yönelik mekan ve içerikleriyle hizmet vermekte ve bireylerin yaşam boyu gelişimine, kültürel ve toplumsal ilişkilerine katkı sağlamaktadır (International Federation of Library Associations and Institutions [IFLA], 2007). Farklı ülkelerde de bebeklerin kütüphane kültürünü edinmesi amacıyla özel uygulamalara ve programlara yer verilmektedir. Örneğin, Portekiz’de bebeteca adında, bebekler ve küçük çocuklara özel tasarlanan halk kütüphaneleri bulunmaktadır (Ramos, 2012). Avustralya’nın Victoria Eyalet Kütüphanesi’nde oluşturulan bebek ve çocuklar için tasarlanan, her ay farklı çocuk kitabı temasıyla düzenlenen play pod alanları bulunmaktadır (International Federation of Library Associations and Institutions [IFLA], 2016). Ayrıca Avustralya, İngiltere ve ABD halk kütüphanelerinde uygulanan “Books for Babies” programıyla kütüphaneleri sadece kitap sağlayıcısı olarak değil aynı zamanda bebeklerin kütüphane kültürünü kazanmasına yardımcı olmak ve kitap okuma ve erken okuryazarlık gelişimi ve etkileşimini desteklemektedir (Crisp, 2004). Yine ABD’de “New York Halk Kütüphaneleri” aracılığıyla bebekleri ve ebeveynlerine yönelik kitap okuma seansı, oyun grupları ve ebeveyn eğitimlerine yer verilmiştir (Greene, 1991). Türkiye’nin ilk bebek kütüphanesi ise 1 Kasım 2018 tarihinde Karabük Zübeyde Hanım İl Halk Kütüphanesi içerisinde açılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022). Karabük Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Şehnaz Ceylan liderliğinde çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin katkılarıyla açılan kütüphane, 0-3 yaş bebeklere ve ebeveynlerine hizmet vermektedir (Ceylan ve Akkaya, 2020).

Anne-baba ve bebek arasındaki kitap okuma etkileşimi oldukça zengin ve çok yönlüdür. Ebeveynler bebekleriyle kitap okurken sadece kelimeleri okumaz; aynı zamanda mimikler, ses tonları, jestler, sorular sorma, çocuğun dikkatini kitaba yöneltme gibi pek çok etkileşimsel davranış sergilerler. Örneğin, anneler genellikle daha fazla fiziksel davranış (örneğin işaret etme, mimik, yakın temas) gösterirken, babalar çocukla daha çok bedensel temas kurma eğilimindedir (Cutler, 2023). Bebeklik döneminde kitap okuyan anneler dikkat çekici davranışlar, hemen geri bildirim veren konuşmalar ve sözel teşviklerle bebeklerinin dikkatini kitapta tutmaya çalışır (Ho vd., 2023). Ayrıca ebeveynler kitap okumayı bir öğretim fırsatı olarak görüp, hikâyeyi açıklama, sorular sorma ve çocuğun katılımını teşvik etme yollarıyla çocuğun dil gelişimine katkı sağlar (Westerveld vd., 2020). Bu etkileşimler sadece çocuğun değil, ebeveynin de faydasına olur; örneğin kitap okuma ebeveynin stresini azaltabilir ve ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirebilir (Canfield vd., 2020).

Ebeveynlerin bebekleriyle düzenli kitap okuma alışkanlığı geliştirmesi, çocukların hem dilsel hem de zihinsel gelişimlerini olumlu yönde etkileyen temel bir yaklaşımdır. Günlük kitap okuma zamanları, yalnızca kelime öğrenimi değil, aynı zamanda çocuğun öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlar ve düşünme becerilerini destekler (Vrinda vd, 2022). Bu süreçte ebeveynlerin çocuğa yönelttiği basit sorular ya da hikâyeyi birlikte tartışma biçimindeki etkileşimler, çocuğun duygusal bağlarını güçlendirirken aynı zamanda öğrenmeyi keyifli bir etkinliğe dönüştürür (Salley vd., 2022). Kitap seçimi de bu sürecin önemli bir parçasıdır;

özellikle çocuğun ilgisini çekecek, anlaşılır ve yaşına uygun içerikler tercih edildiğinde etki daha da artar (Daniels vd., 2021). Evde oluşturulan küçük bir kitap köşesi ise, çocukların kitaplara sürekli erişimini sağlayarak bu alışkanlığın sürdürülebilir olmasına katkıda bulunur (Lorio vd., 2021). Bu noktada, IFLA ve uluslararası kütüphane derneklerinin bilgiye eşit erişim çağrısı, ailelerin ve toplumun kitap okuma alışkanlıklarını destekleyen yapılar kurmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır (Oyelude, 2023).

Kitap okuma, aile ve bebek etkileşimini destekleyen önemli araçlardan biridir. Türkiye'de ebeveyn - bebek kitap okuma alışkanlığını değerlendiren geçerli ve güvenilir ölçme aracı bulunmamaktadır. Özellikle yapılan uyarlamaların çoğu okul öncesi dönemi ele almaktadır. Bu da bebeklik dönemi çalışmalarında önemli bir boşluk yaratmaktadır. Bu araştırmada, ebeveynlerin bebekleriyle kitap okumalarına yönelik tutum ve davranışlarını belirlemek ve okuma rutini, öğrenme, etkileşim, kitap seçme, kitaplık oluşturma düzeylerini alt boyutlarıyla ölçmeye yönelik için özel olarak tasarlanmış bir ölçek geliştirilmesi planlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır.

1. Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği güvenilir ve geçerli sonuçlar üretmekte midir?
2. Ebeveynlerin ve bebeklerin demografik özellikleri, ebeveyn-bebek kitap etkileşim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Ebeveynlerin kütüphaneye gitme durumlarının ebeveyn-bebek kitap etkileşim düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modelinden, çalışma grubundan, veri toplama araçlarından, ölçek geliştirme sürecinden ve verilerin analizinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ebeveynlerin bebekleriyle kitap okuma tutum ve davranışlarını belirlemek ve ebeveyn-bebek kitap etkileşimini ölçmek için bir ölçek geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nicel yönteme dayalı betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, büyük örneklem gruplarıyla yürütülen bir araştırmaya katılan kişilerin konu hakkında tutum, görüş ve becerilerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Büyükoztürk vd. 2020).

Araştırmanın Örneklemi

Çalışmada 3 çalışma grubu yer almaktadır.

Ön Uygulama Grubu

Ön uygulamada araştırmada uzman görüşlerinden yola çıkarak geliştirilen 51 maddelik ön test formu Türkiye’de yaşayan farklı demografik özellikte bulunan 12-36 ay çocuğu olan 101 anneye ve 4 babaya uygulanmıştır. Ön uygulamaya katılan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Ön uygulamaya katılan ebeveynlerin demografik bilgilerine ilişkin bulgular

Değişken	Kategori	<i>n</i>	%
Bebeğin Cinsiyeti	Erkek	55	52,4
	Kız	50	47,6
	Toplam	105	100
Bebeğe Yakınlığı	Anne	101	96,2
	Baba	4	3,8
	Toplam	105	100
Bebeğe Bakım Veren Kişi	Anne	72	68,6
	Anne ve Baba	23	21,9
	Büyükanne ve Büyükbaba	7	6,7
	Kreş	1	1,0
	Baba	2	1,9
	Toplam	105	100
Eğitim Düzeyi	Ortaokul	3	2,9
	Lise ve dengi	14	13,3
	Ön Lisans	23	21,9
	Lisans	48	45,7
	Toplam	105	100
Çalışma Durumu	Çalışıyor	36	34,3
	Çalışmıyor	69	65,7
	Toplam	105	100
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	71	67,6
	İki Çocuk	32	30,5
	Üç çocuk ve üzeri	2	1,9
	Toplam	105	100

Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	10	9,5
	Gelir gideri karşılıyor	77	73,3
	Gelir giderden fazla	18	17,1
	Toplam	105	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan ebeveynlerin bebeklerinin %52,4'ünün erkek, %47,6'sının kız olduğu, bebeğe bakım veren kişilerin %68,6'sının anne, % 21,9'unun anne ve baba, %6,7'sinin büyükanne ve büyükbaba, %1,9'unun baba olduğu ve bebeklerin %1,0'nın ise kreşe gittiği tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin %2,9'unun ortaokul, % 13,3'ünün lise ve dengi, %21,9'unun ön lisans, %45,7'sinin lisans mezunu olduğu, %34,3'ünün çalıştığı, %65,7'sinin çalışmadığı, %9,5'inin gelirinin giderden az olduğu, %73,3'ünün gelirinin giderini karşıladığı, %17,1'inin gelirinin giderden fazla olduğu, %67,6'sının tek çocuğa sahip olduğu, %30,5'inin iki çocuğa sahip olduğu, %1,9'unun üç veya daha fazla çocuğa sahip olduğu bulunmuştur.

İkinci Çalışma Grubu

İkinci çalışma için ön uygulama çerçevesinde oluşturulan maddeler belirlenip 49 maddelik ölçek formu hazırlanmıştır. Geliştirilen ölçek Türkiye'de yaşayan farklı demografik özellikte bulunan 12-36 ay çocuğu olan 375 anneye uygulanmıştır. İkinci çalışma grubuna katılan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

İkinci çalışma grubuna katılan ebeveynlerin demografik bilgilerine ilişkin bulgular

Değişken	Kategori	n	%
Bebeğin Cinsiyeti	Erkek	208	56,8
	Kız	158	43,2
	Toplam	366	100
Bebeğe Yakınlığı	Anne	366	100,0
	Toplam	366	100
Bebeğe Bakım Veren Kişi	Anne	256	69,9
	Anne ve Baba	74	20,2
	Büyükanne ve Büyükbaba	27	7,4
	Bakıcı	8	2,2
	Kreş	1	,3
	Toplam	366	100
Eğitim Düzeyi	İlkokul	2	,5
	Ortaokul	11	3,0

	Lise ve dengi	62	16,9
	Ön Lisans	54	14,8
	Lisans	177	48,4
	Toplam	366	100
Çalışma Durumu	Çalışıyor	130	35,5
	Çalışmıyor	236	64,5
	Toplam	366	100
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	299	81,7
	İki Çocuk	50	13,7
	Üç çocuk ve üzeri	17	4,7
	Toplam	366	100
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	49	13,4
	Gelir gideri karşılıyor	235	64,2
	Gelir giderden fazla	82	22,4
	Toplam	366	100

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan ebeveynlerin bebeklerinin %56,8'inin erkek, %43,2'sinin kız olduğu, bebeğe bakım veren kişilerin %69,9'unun anne, % 20,2'sinin anne ve baba, %7,4'ünün büyükanne ve büyükbaba, % 2,2'sinin bakıcı olduğu ve bebeklerin %0,3'ünün ise kreşe gittiği tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin % 0,5'inin ilkökul, %3,0'ının ortaokul, % 16,9'unun lise ve dengi, %14,8'inin ön lisans, %48,4'ünün lisans mezunu olduğu, %35,5'inin çalıştığı, %64,5'inin çalışmadığı, %13,4'ünün gelirinin giderden az olduğu, %64,2'sinin gelirinin giderini karşıladığı, %22,4'sinin gelirinin giderden fazla olduğu, %81,7'sinin tek çocuğa sahip olduğu, %13,7'sinin iki çocuğa sahip olduğu, %4,7'sinin üç veya daha fazla çocuğa sahip olduğu bulunmuştur.

Üçüncü Çalışma Grubu

Üçüncü çalışmada ise ikinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile nihai form oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçek Türkiye'de yaşayan farklı demografik özellikte bulunan 12-36 ay çocuğu olan 246 anneye uygulanmıştır. Üçüncü çalışma grubuna katılan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.

Üçüncü çalışma grubuna katılan ebeveynlerin demografik bilgilerine ilişkin bulgular

Değişken	Kategori	n	%
Bebeğin Cinsiyeti	Erkek	138	56,1
	Kız	108	43,9
	Toplam	246	100,0
Bebeğe Yakınlığı	Anne	246	100,0
	Toplam	246	100,0
Bebeğe Bakım Veren Kişi	Anne	169	72,5
	Anne ve Baba	35	15,0
	Büyükanne ve Büyükbaba	29	12,4
	Toplam	246	100,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul, Ortaokul, lise ve dengi	40	16,3
	Ön Lisans	46	18,7
	Lisans	123	50,0
	Lisansüstü	37	15,0
	Toplam	246	100,0
Çalışma Durumu	Çalışıyor	99	40,2
	Çalışmıyor	147	59,8
	Toplam	246	100,0
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	194	78,9
	İki çocuk ve üzeri	52	21,1
	Toplam	246	100,0
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	37	15,0
	Gelir gideri karşılıyor	160	65,0
	Gelir giderden fazla	49	19,9
	Toplam	246	100,0
Kütüphaneye Gitme Durumları	Evet	108	43,9
	Hayır	138	56,1
	Toplam	246	100,0

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan ebeveynlerin bebeklerinin %56,1 'inin erkek, %43,9'unun kız olduğu, bebeğe bakım veren kişilerin %72,5'inin anne, %15,0'nın anne ve baba, %12,4'ünün büyükanne ve büyükbaba olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin %16,3'ünün ilkokul, ortaokul, lise ve dengi, %18,7'sinin ön lisans, %50,0'nın lisans, %15,0'nın lisansüstü mezunu olduğu, %40,2'sinin çalıştığı, %59,8'sinin çalışmadığı, %15,0'nın gelirinin

giderden az olduğu, %65,0'nın gelirinin giderini karşıladığı, %19,9'unun gelirinin giderden fazla olduğu, %78,9'unun tek çocuğa sahip olduğu, %21,1'inin iki ve daha fazla çocuğa sahip olduğu, bulunmuştur. Katılımcıların %43,9'unun kütüphaneye gittiği, %56,1'inin kütüphaneye gitmediği belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Bu formda ebeveynlerin bebeklerine yönelik bilgi alabilmek amacıyla bebeklerin kaç aylık olduğu, cinsiyeti ve bakım veren kişinin kim olduğu soruları yer almaktadır. Ebeveynler ile ilgili bilgi alabilmek amacıyla ise ebeveynin eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi, kaç çocuğu olduğu ve ebeveynlerin bebekleriyle daha önce kütüphaneye gidip gitmediği sorularına yer verilmiştir.

Ebeveyn Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği'nin Geliştirilmesi

Ebeveyn Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği Ceylan, Tatal ve Eroğlu (2025) tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı, beş faktörlü 18 maddeden oluşmaktadır. Her madde “Her Zaman”, “Sık sık”, “Bazen”, “Nadiren”, ve “Hiçbir Zaman” şeklinde beşli likert tipiyle değerlendirilmektedir. Ölçekten elde edilen puanlar kullanılan dilin eğitsel açıdan uygun olduğunu göstermektedir. Ön uygulama grubundan elde edilen veriler ölçeğin yapısını ve maddelerinin ölçülen özelliklerle uyumluluğu açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci çalışma grubundan elde edilen veriler Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar üçüncü çalışma da Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılarak kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ölçeğin geçerli sonuçlar üretebileceğine ilişkin kanıtlar sunulmuştur. Ölçeğin “okuma rutini”, “öğrenme”, “etkileşim”, “kitap seçme”, “kitaplık oluşturma” olmak üzere 5 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçme aracının genel güvenilirliğinin 0,85 olduğu alt faktörlerinin iç tutarlılık katsayısı 0,71 ve 0,85 arasında değiştiği belirtilmiştir.

Ölçek Geliştirme Süreci

Ön Uygulama

Çalışma konusuna ilişkin literatür taranarak ebeveyn bebek kitap etkileşimine yönelik kavramsal bir alt yapı oluşturulmuştur. Bu alt yapıdan hareketle konuya ilişkin ebeveynlere sorulmak üzere beş adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Karabük Zübeyde Hanım İl Halk Kütüphanesi bünyesindeki “Bebek Kütüphanesine” gelen ebeveynler ile hazırlanan sorular hakkında görüşülmüştür. Görüşme sonrasında ebeveynlerin bebekleriyle kitap okuma etkileşimleri gözlemlenerek görüşme formuna not edilmiştir. Bu çerçeveden hareketle elde edilen verilerden beşli likert tipinde 51 maddelik taslak bir ölçek oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçek için üç çocuk gelişimi uzmanı ve bir ölçme ve değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda 51 maddelik ölçek taslağı tekrar düzenlenerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. 26.06.2024 tarihinde etik kurul onayı alındıktan sonra 51 maddelik taslak ölçeği farklı demografik özelliklerde bulunan 104 anneye uygulanmıştır. Ön uygulama çerçevesinde üretilen maddeler denenmiş, hangi maddelerin ölçülen özelliklerle uyumlu olup olmadığı incelenmiştir. Bu aşamada elde edilen istatistikler ölçek formunun geliştirilmesine yönelik olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler kapsamında madde 34’ün ,004, Madde 45’in ,207 düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarına sahip olduğu tespit edilirken diğer maddelerin ise ,30 ila ,768 arasında düzeltilmiş madde toplam korelasyonuna sahip olduğu, ölçeğin genel güvenirliliğinin ise ,962 olduğu tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2018) her bir madde için madde toplam korelasyonlarının 0,30’un üzerinde, genel güvenirlilik katsayısının ise ,70’in üzerinde olması gerektiğini dile getirmiştir. Bu doğrultuda Madde 34 ve Madde 45’in ölçekten çıkarılması gerekmektedir. Madde 34 ve Madde 45 ölçekten çıkarıldığında diğer maddelerin madde toplam korelasyonlarının ,301 ila ,765 arasında yer aldığı, ölçeğin genel güvenirliliğinin ise ,964’e yükseldiği tespit edilmiştir. Ulaşılan katsayılar maddelerin ve ölçeğin genelinin iyi derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

İkinci Çalışma

Ön çalışma çerçevesinde oluşturulan maddeler belirlenip 49 maddelik ölçek formu hazırlanmıştır. Geliştirilen ölçek Türkiye’de yaşayan farklı demografik özellikte bulunan 12-36 ay çocuğu olan 375 anneye uygulanmıştır. Uygulanan formlar incelenip rastgele doldurulan formlar değerlendirme dışı bırakılarak 366 veri değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen veriler ölçülen özelliğin yapısını anlamaya yönelik olarak kullanılmış ve bu gruptan elde edilen veriler üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır ve beş alt boyut ortaya çıkmıştır.

Üçüncü Çalışma

İkinci çalışma grubundan elde edilen veriler ile nihai form oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçek Türkiye’de yaşayan farklı demografik özellikte bulunan 12-36 ay çocuğu olan 246 anneye uygulanmıştır. Elde edilen veriler AFA ile ortaya çıkan faktör yapısının bir başka veri setinde doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Ayrıca DFA sonucunda elde edilen veriler demografik değişkenlere (bebeğin cinsiyeti, bebeğe bakım veren kişi, ebeveyn eğitim düzeyi, çalışma durumu, çocuk sayısı, kütüphaneye gidip gitmediği ve gelir düzeyi) göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) ve Barlett Küresellik Testi değerleri incelenmiş olup elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğu değerlendirilmiştir. İncelendiğinde KMO değerinin 0,903 tespit edildiği, Barlett küresellik testinin ise istatistiksel anlamlılığa sahip olduğu ($p<.001$) bulunmuştur. KMO değerinin 0,60’tan yüksek olması örneklemin faktör analizini gerçekleştirmeye uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2018). Oluşturulan taslak formunun ikinci çalışma grubuna uygulanması üzerine elde edilen verilere AFA uygulanmıştır. AFA geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında faktörleri adlandırma, değişken azaltmada kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2018). AFA sonucunda ortaya çıkan 5 alt boyut ve üçüncü çalışmadaki katılımcılardan elde edilen verilerde DFA uygulanarak doğrulanmıştır. DFA, AFA yoluyla ortaya çıkan faktör yapısının başka veri setiyle doğrulanmasını kontrol etmede kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2018; Tavşancıl, 2018). Mann Whitney U Testi elde edilen verilerin bebeklerin cinsiyeti, ebeveynlerin çalışma durumu, çocuk sayısı ve katılımcıların daha önce kütüphaneye gitme deneyimlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Mann Whitney U Testi varsayımların ölçülen özellik yönünden farkını test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, 2018). Ölçek’ ten elde edilen verilerin bebeğe bakım veren kişi, ebeveyn eğitim düzeyi, ebeveyn gelir düzeyine göre anlamlı fark olup olmadığını test etmek amacıyla Kruskal Wallis Varyans analizini yapılmıştır. İki veya daha çok örneklemin farkını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Varyans Analizi kullanılır (Büyüköztürk, 2018).

Bulgular

EBKE Geçerlik Analizine İlişkin Bulgular

Ebeveyn Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği (EBKE) maddeleri oluşturulurken kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla Çocuk Gelişimi alanından üç uzman, Ölçme ve Değerlendirme alanından ise bir uzmandan görüş alınarak ölçek için oluşturulan maddelerin ebeveyn kitap etkileşimi düzeyini ortaya çıkaracak kapsam geçerliğine sahip olduğu bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini saptamak amacıyla ise Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizine(AFA) İlişkin Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizinden önce örneklemin yeterli seviyede olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi, veri setinin faktör analizi için uygunluğunu tespit etmek amacıyla Bartlett küresellik testi gerçekleştirilmiş ve analiz sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4.

EBKE Ölçeği’ne ilişkin KMO ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri		0,903
	χ^2	7295,511
Bartlett Küresellik Testi	df	1176
	p	,000*

*p<0,001

Tablo 4 incelendiğinde KMO değerinin 0,903 tespit edildiği, Bartlett küresellik testinin ise istatistiksel anlamlılığa sahip olduğu (p<,001) görülmektedir. KMO değerinin 0,60’tan yüksek olması örneklemin faktör analizini gerçekleştirmeye uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2018).

Ölçeğin faktör yapısının ortaya koyulması amacıyla faktörleştirme tekniği olarak temel bileşenler analizi (principle compenent analysis), eksen döndürme tekniği olarak ise ölçek maddeleri arasında ilişki bulunduğu varsayıldığı için eğik döndürme tekniği olan Direct Oblimin kullanılmıştır (Pedhazur ve Schmelkin, 1991). Faktör sayısının tespit edilmesinde özdeğeri 1’den büyük olan faktörler ayrı birer faktör olarak kabul edilirken, yamaç-birikinti grafiğinden de faydalanılmıştır.

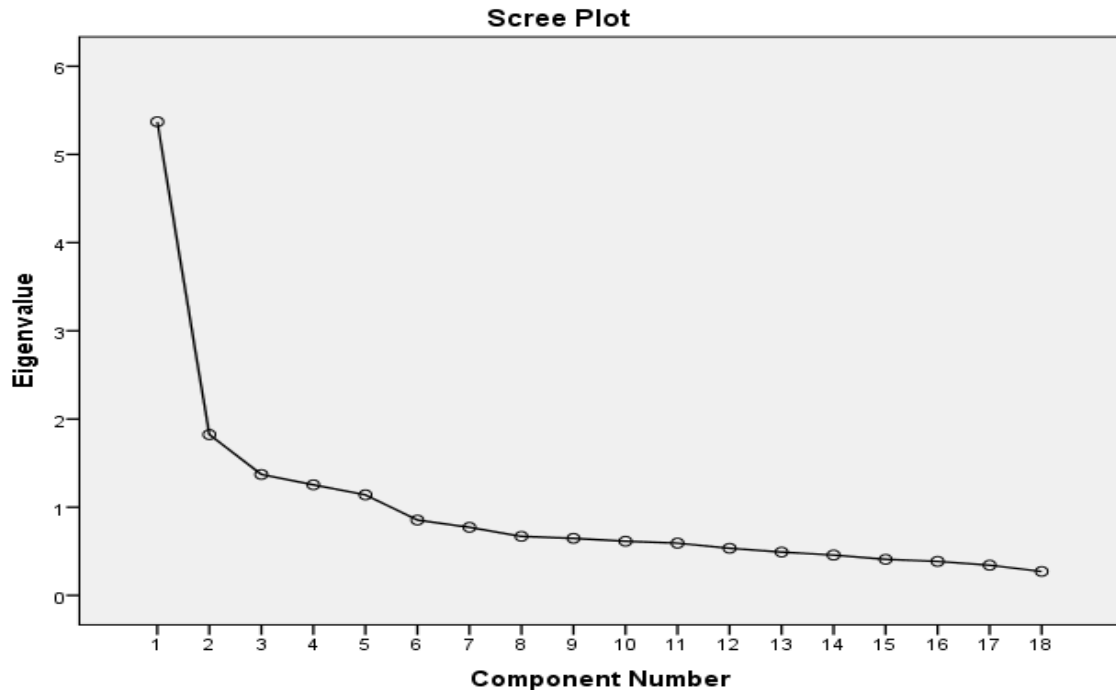
Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda açıklanan varyans Tablo 5’te, faktör dağılımları ve faktörlere ait Cronbach alfa güvenilir katsayıları Tablo 6’te, yamaç- birikinti grafiği Şekil 1’de verilmiştir.

Tablo 5.*Varyans oranına göre EBKE Ölçeği'nin faktör sayısını belirleme*

Madde	Başlangıç Özdeğerleri			Karesi Alınan Yüklerin Toplam Çıkarımı			Karesi Alınan Yüklerin Toplamı
	Toplam	Açıkladığı Varyans	Açıklanan Toplam Varyans	Toplam	Açıkladığı Varyans	Açıklanan Toplam Varyans	Toplam
1	5,37	29,83	29,83	5,37	29,83	29,83	3,40
2	1,82	10,13	39,96	1,82	10,13	39,96	2,95
3	1,37	7,62	47,58	1,37	7,62	47,58	3,03
4	1,25	6,96	54,54	1,25	6,96	54,54	3,17
5	1,14	6,33	60,88	1,14	6,33	60,88	2,84

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin 5 alt boyuttan oluşan bir yapıya sahip olduğu, 1.faktörün varyansın %29,83, 2.faktörün %10,13, 3.faktörün %7,62, 4.faktörün %6,96, 5.faktörün ise %6,33'ünü açıklayarak toplamda %60,88 açıklanan varyansa ulaşıldığı görülmektedir. Sosyal bilimler alanında gerçekleştirilen çalışmalarda toplam varyansın %50'den yüksek olması beklenmektedir (Hair vd., 2010). Bu bağlamda ölçeğin yeterli seviyede açıklanan varyansa sahip olduğuna karar verilmiştir.

Şekil 1 de ölçeğe ait yamaç-birikinti grafiği verilmiştir.

Şekil 1.*EBKE Ölçeği'ne ait yamaç-birikinti grafiği*

Şekil 1 incelendiğinde yamaç birikinti grafiği de özdeğeri 1'i geçen 5 alt boyutun olduğunu ortaya koymaktadır. Açımlayıcı Faktör Analizinin ardından tespit edilen faktörlere ait güvenirlilik katsayıları Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı ile hesaplanmıştır. 1.faktörün güvenirlilik katsayısının 0,733, 2.faktörün 0,737, 3.faktörün 0,792, 4.faktörün 0,715, 5.faktörün 0,718, 18 maddeden oluşan ölçeğin genelinin ise 0,854 olduğu tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2018), eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmalara ait güvenirlilik katsayısının 0,70'in üzerinde olması gerektiğini dile getirmiştir. Bu bağlamda ölçeğin tüm alt boyutlarının ve genelinin iyi derecede güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Analiz gerçekleştirilirken bir maddenin faktör yükünün başka bir faktör altındaki faktör yükünden en az 0,10 yüksek olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2018). Bu kapsamda analize dahil edilen maddelerden binişik olanlar sırasıyla çıkarılarak analiz gerçekleştirilmiştir. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 33, 35, 37, 38, 39, 42 ve 44 numaralı maddeler bu kapsamda sırasıyla çıkarılarak analiz tekrarlanmış ve herhangi bir binişik madde kalmayana kadar devam edilmiştir.

Tablo 6' de faktör dağılımları ve faktörlere ait Cronbach alfa güvenilir katsayıları verilmiştir.

Tablo 6.

EBKE Ölçeği faktör matrisi sonuçları

Madde Sayısı	Alt Faktörler				
	<i>Okuma Rutini</i>	<i>Öğrenme</i>	<i>Etkileşim</i>	<i>Kitap Seçme</i>	<i>Kitaplık Oluşturma</i>
34	,634				
36	,752				
41	,632				
47	,750				
1		,565			
11		,675			
12		,799			
13		,869			
28			,831		
29			,842		
31			,754		
40				-,621	
45				-,752	
46				-,730	
48				-,659	
19					,833
43					,717
49					,716

Tablo 6 incelendiğinde 36, 47, 34 ve 41. maddelerin 1.faktörü oluşturduğu, maddelerin faktör yüklerinin 0,632 ile 0,752 arasında olduğu; 13, 12, 11 ve 1.maddelerin 2.faktörü oluşturduğu, maddelerin faktör yüklerinin 0,565 ile 0,869 arasında olduğu; 29, 28 ve 31.maddelerin 3.faktörü oluşturduğu, maddelerin faktör yüklerinin 0,754 ile 0,842 arasında olduğu; 45, 46, 48 ve 40.maddelerin 4.faktörü oluşturduğu, maddelerin faktör yüklerinin 0,621 ile 0,752 arasında olduğu; 19, 43 ve 49.maddelerin 5.faktörü oluşturduğu, maddelerin faktör yüklerinin 0,716 ile 0,833 arasında olduğu görülmektedir. Faktör yüklerinin hepsinin 0,45'ten yüksek olması seçim için iyi bir ölçü olacağına işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2018).

Doğrulamalı Faktör Analizine(DFA) İlişkin Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizi ile ortaya çıkarılan faktör yapısının bir başka veri setinde doğrulanması gerekmektedir (Tavşancıl, 2018). Bu sebeple ölçeğe Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanması amacıyla 246 kişilik veri toplanmış ve LISREL (Linear Structural Relations) programı aracılığıyla DFA gerçekleştirilmiştir. LISREL programı değişkenler arasındaki ilişkileri detaylı bir şekilde değerlendiren istatistiksel bir yöntemdir (Yılmaz, 2004).

DFA sonuçlarının değerlendirilmesinde birçok indeks kullanılmaktadır. Bu çalışmada model veri uyumuşunun sağlandığının göstergesi olarak CMIN/DF değeri, RMSEA, SRMR, NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI, IFI ve RFI değerleri kullanılmıştır. Bu indekslere ait ölçütler ve mevcut çalışmada ulaşılan değerler Tablo 7'te verilmiştir.

Tablo 7.

DFA'ya ait indekslere ait ölçütler ve mevcut çalışmada ulaşılan değerler

Uyum Kriterleri	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Geliştirilen Ölçeğe Ait Değerler
χ^2/sd	≤ 3	≤ 5	1,48
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,10$	0,045
SRMR	$0 \leq SRMR < 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,052
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,93
NNFI	$0,95 \leq NNFI \leq 1$	$0,90 \leq NNFI \leq 0,95$	0,97
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1$	$0,90 \leq CFI \leq 0,95$	0,97
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,92
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	0,89
IFI	$0,95 \leq IFI \leq 1$	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$	0,98
RFI	$0,95 \leq RFI \leq 1$	$0,90 \leq RFI \leq 0,95$	0,92

Not. (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003)

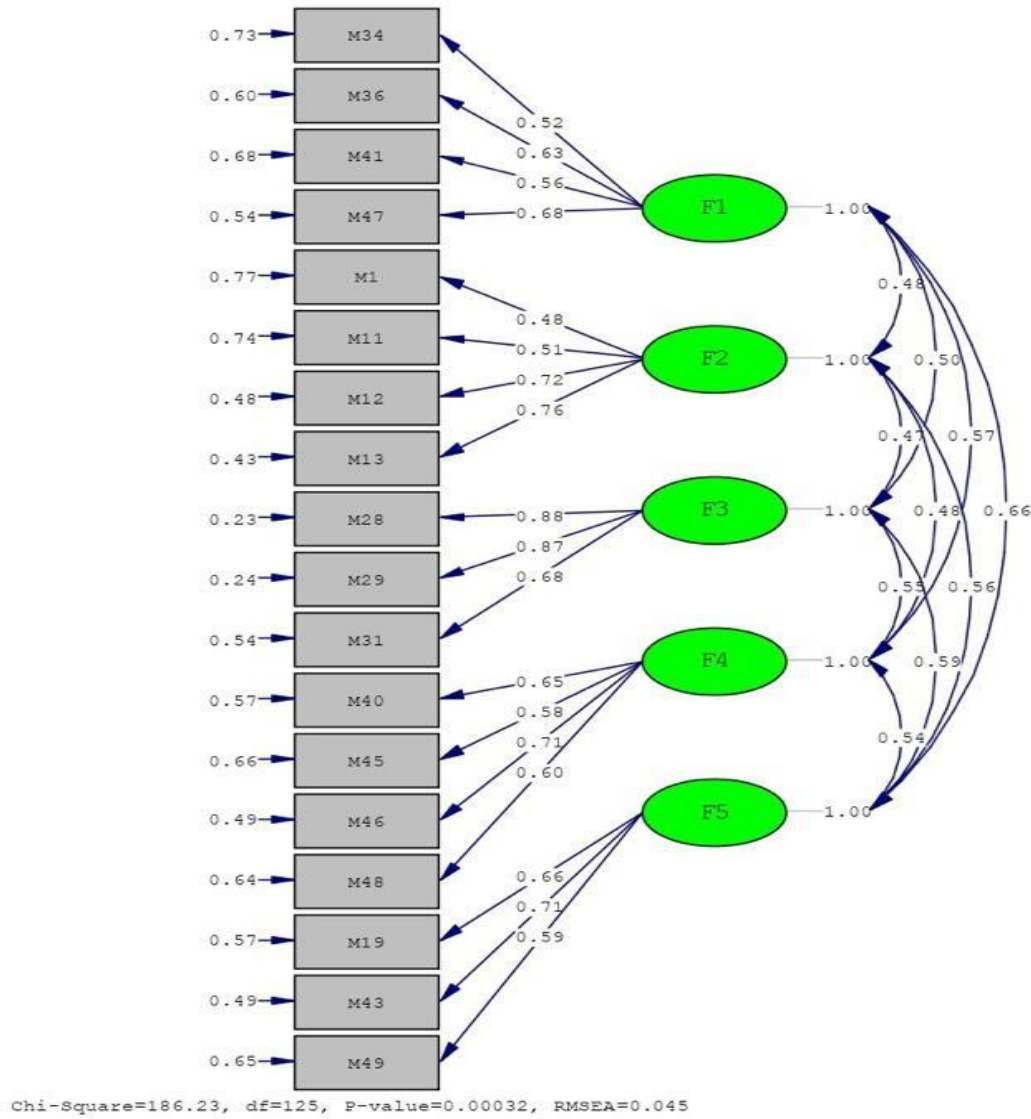
Tablo 7 incelendiğinde CMIN/DF değerinin (1,48) mükemmel, RMSEA indeksinin (0,045) mükemmel, SRMR indeksinin (0,052) kabul edilebilir, NFI indeksinin (0,93) kabul edilebilir, NNFI indeksinin (0,97) mükemmel, CFI indeksinin (0,97) mükemmel, GFI

indeksinin (0,92) kabul edilebilir, AGFI indeksinin (0,89) kabul edilebilir, IFI indeksinin (0,98) mükemmel, RFI indeksinin (0,92) kabul edilebilir uyuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kapsamında oluşturulan standardize madde faktör yüklerinin yer aldığı path diyagramı Şekil 2’de, t değerlerinin yer aldığı path diyagramı Şekil 3’te verilmiştir.

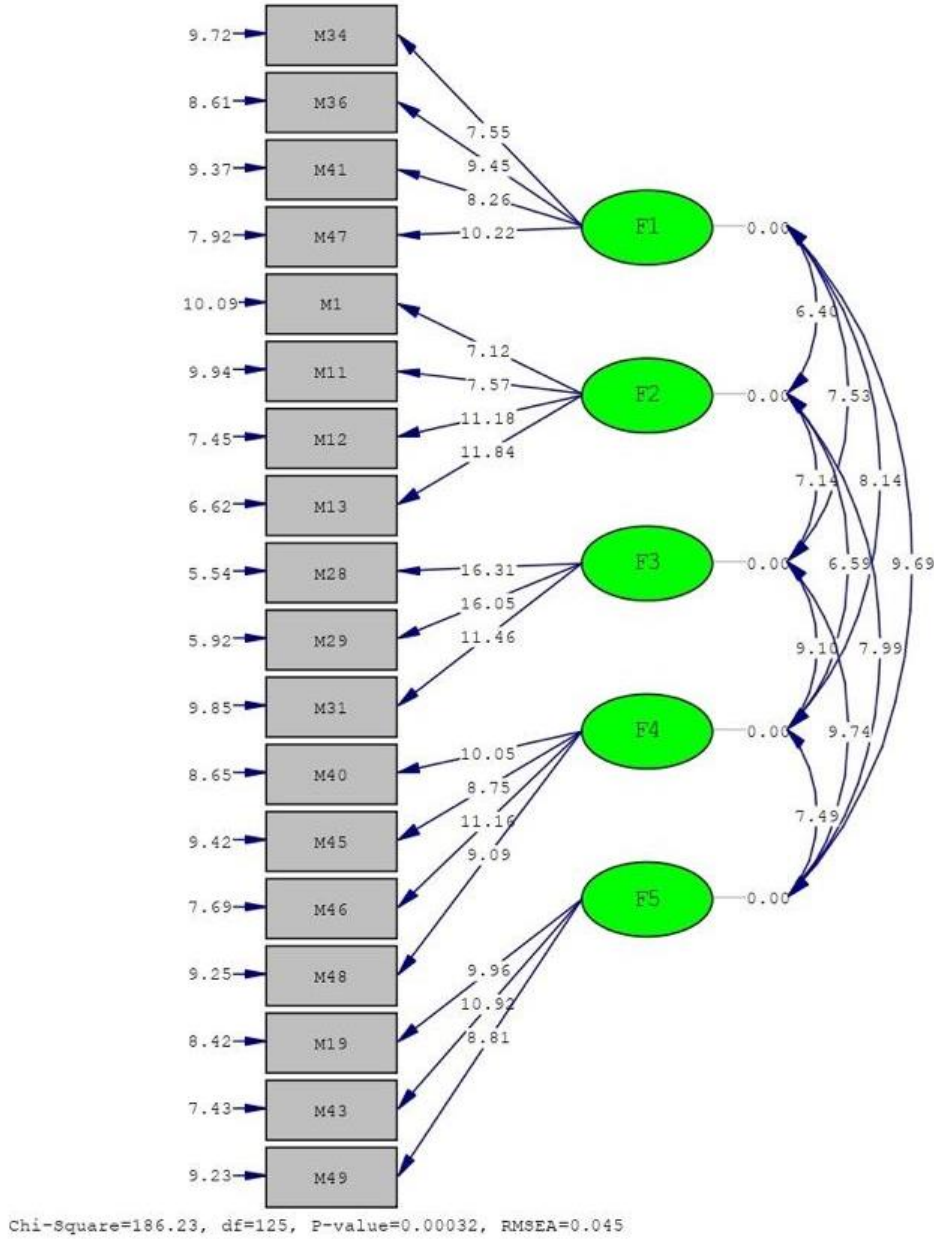
Şekil 2.

Standardize madde faktör yüklerinin yer aldığı path diyagramı.

Şekil 2’deki standardize madde faktör yükleri incelendiğinde, faktör yüklerinin 0,48 ile 0,88 arasında yer aldığı görülmektedir. Harrington (2009) madde faktör yüklerinin en az 0,30’un üzerinde olması gerektiğini, 0,45 ila 0,54 arasını kabul edilebilir, 0,55 ila 0,62 arasını iyi, 0,63 ila 0,70 arasını çok iyi, 0,71 ve üzerini mükemmel seviyede olduğunu dile getirmiştir.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde tüm maddelerin yeterli seviyede faktör yüküne sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 3.*t değerlerinin yer aldığı path diyagramı.*

Şekil 3'teki t değerleri incelendiğinde, t değerlerinin 7,12 ila 16,31 arasında yer aldığı görülmektedir. t değerinin 1,96'dan yüksek olması 0,05 düzeyinde, 2,56'dan yüksek olması ise 0,001 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı işaret etmektedir (Şimşek, 2007). Bu bağlamda değerlendirildiğinde tüm maddelerin t değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Kişisel Değişkenlere Göre Ebeveyn Bebek Kitap Etkileşim Ölçeğine İlişkin Bulgular

Tablo 8’ de araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özelliklerinin ebeveyn bebek kitap etkileşim düzeylerine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 8.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özelliklerinin ebeveyn bebek kitap etkileşim düzeylerine ilişkin bulgular

Değişken	Kategori	<i>n</i>	Sıra Ortalaması	Analiz İstatistiksel Değer ve	Anlamlı Fark
Bebeğin Cinsiyeti	Erkek	138	127,44	U=6908,500	-
	Kız	108	118,47	Z=-,982 p=,326	
Bebeğe Bakım Veren Kişi	Anne	169	115,27	$\chi^2=,857$	-
	Anne ve Baba	35	126,71	p=,652	
	Büyükanne ve Büyükbaba	29	115,36		
Eğitim Düzeyi	İlkokul, Ortaokul ve lise	40	111,30	$\chi^2=4,257$ p=,235	-
	Ön Lisans	46	117,34		
	Lisans	123	123,96		
	Lisansüstü	37	142,81		
Çalışma Durumu	Çalışıyor	99	131,03	U=6531,000 Z=-1,363 p=,173	-
	Çalışmıyor	147	118,43		
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	194	128,30	U=4112,500 Z=-2,046 p=,041	1-2
	İki Çocuk ve üzeri	52	105,59		
Kütüphaneye Gitme Durumları	Evet	108	134,78	U=6233,500 Z=-2,202 p=,028	1-2
	Hayır	138	114,67		
Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	37	122,28	$\chi^2=0,920$	-
	Gelir gideri karşılıyor	160	122,95	p=,955	
	Gelir giderden fazla	49	126,22		
Değişken			Ortalama		
Çocuğun Yaşı (Ay)			25,47	r=,008, p=0,904	
Ebeveyn Yaşı			31,40	r=,013, p=0,834	

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin ölçekten aldıkları toplam puanlar, çocuklarının cinsiyetlerine ($U=6908,500$, $Z=-,982$, $p>,05$), çocuğun bakımını üstlenen kişiye ($\chi^2=,857$, $p>,05$), ebeveynlerin eğitim durumlarına ($\chi^2=4,257$, $p>,05$), ebeveynlerin çalışma durumlarına ($U=6531,000$, $Z=-1,363$, $p>,05$), ebeveynlerin gelirine ($\chi^2=,920$, $p>,05$) göre anlamlı farklılık göstermemekte; çocuğun yaşı ($r_s=,008$, $p>,05$) ve ebeveynin yaşı ($r_s=,013$, $p>,05$) ile anlamlı bir ilişkiye sahip değildir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ölçekten aldıkları toplam puanlar, sahip oldukları çocuk sayılarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($U=4112,500$, $Z=-2,046$, $p<,05$). Tek çocuğa sahip ebeveynlerin ölçekten aldıkları puanlar, iki çocuk ve üzerinde çocuğa sahip olan ebeveynlerin aldıkları puanlardan yüksektir.

Ayrıca ebeveynlerin ölçekten aldıkları toplam puanlar, kütüphaneye gitme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($U=6233,500$, $Z=-2,202$, $p<,05$). Kütüphaneye giden ebeveynlerin ölçekten aldıkları puanlar, gitmeyen ebeveynlerin aldıkları puanlardan yüksektir.

Tartışma

Erken çocukluk eğitiminin bir parçası olarak, üç yaşından küçük çocukların halk kütüphanelerine ücretsiz ve sınırsız erişiminin sağlanması, bilişsel ve dil gelişimini önemli ölçüde destekler. Aynı zamanda bu erişim, temel bir insan hakkıdır (IFLA, 2007). Bu doğrultuda, ebeveynlerin bebekleriyle kitap okumalarına yönelik tutum ve davranışlarını belirlemek ve ebeveyn-bebek kitap etkileşimini ölçmek üzere bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Geliştirilen ölçeğin alt boyutlarından biri okuma rutinidir. Okuma rutini alt boyutunda dört madde yer almaktadır. Bu dört madde, bebeğiyle kitap okuma alışkanlıklarını geliştiren ebeveynlerin tutumlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmek için oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler doğrultusunda ölçülmesi amaçlanan davranışlar; günlük kitap okuma rutini oluşturulması, bebeğin huzursuz olduğunda kitaplarla sakinleştirilmesi, bebeğin diğer aile üyeleriyle kitap okuması için uygun ortam yaratılması, her türlü ortamda kitap okuma etkinliğinin gerçekleştirilmesidir. Bu rutini sağlama, erken dönem gelişimde kilometre taşı niteliğindedir. Tamworth Hayal Kütüphanesi programı doğrultusunda üç yaşında her gün kitap okunan çocukların, her gün kitap okunmayan çocuklara göre daha fazla erken okuryazarlık becerisi gösterdiği saptanmıştır (Galea vd., 2024). Dijital veya kağıda basılı kitap farketmeksizin çocuğun okunan hikayeyi anlamasında ebeveyn katılımı önemli bir faktördür (Lauricella vd., 2014). İki tür kitap etkileşim yönünde değerlendirildiğinde ise dijital kitaplar sözlü iletişimi azaltırken basılı kitaplar ebeveyn çocuk etkileşimini sağlamıştır (Munzer vd., 2019a) (Munzer vd., 2019b). İletişim, ebeveyn-çocuk etkileşimi üzerinde çok önemli bir role sahiptir (Runcan vd., 2012). Ebeveyn-çocuk etkileşimi için köprü işlevi gören kitap okuma etkinlikleri aynı zamanda çocuğun dil gelişimini ve okuryazarlık becerilerini destekler (Newman, 1996). Kazanılan beceriler ileriki yaşantılarına temel oluşturur. Nitekim, ebeveyn-bebek etkileşimli kitap okunan bebeklerin, okul çağına geldiklerinde akademik başarıları üzerinde bu okumaların olumlu yönde etkili olduğu bulunmuştur (Brown vd., 2022).

Geliştirilen ölçeğin alt boyutlarından biri öğrenmedir. Öğrenme alt boyutunda dört madde yer almaktadır. Bu dört madde, ebeveynlerin kitap okuma süreçlerinde bebeğin öğrenme sürecini nasıl desteklediklerini anlamak ve değerlendirmek için oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler doğrultusunda ölçülmesi amaçlanan davranışlar; kitap okumadan önce etkinliğe hazırlık yapma, kitap üzerinden şarkı, tekerleme, parmak oyunu, kukla vb. kullanarak kavramları öğrenmesini destekleme, kitabın içerisinde yer alan etkinlikleri canlandırma, kitap okuduktan sonra kitapla ilgili şarkı, parmak oyunu, sohbet vb. etkinlik yapılmasıdır. Ebeveyn ile gerçekleştirilen etkileşimli okuma, bebekler ve küçük çocuklarda kelime sayısında ve ifadelerinin uzunluğunda ilerleme sağlar (Huebner ve Meltzoff, 2005). Sözlü iletişimin dahil edildiği anne katılımlı okuma etkinlikleri, bilişsel becerilere ve çalışma belleğine katkı sunarak öğrenmeye zemin oluşturur (Hutton vd., 2017).

Geliştirilen ölçeğin alt boyutlarından biri etkileşimdir. Etkileşim alt boyutunda üç madde yer almaktadır. Bu üç madde, ebeveynlerin bebekleriyle kitap okuma süreçlerinde etkileşimlerini değerlendirmek için oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler doğrultusunda ölçülmesi amaçlanan davranışlar; bebeğine kitap okurken dikkatini, duygularını ve ilgisini gözlemleme, bebeğine hikaye okurken onun dikkat ve ilgisine yönelik davranışlarını dikkate alma, bebeğiyle kitap okurken sarılma, sıcak ses tonu, kucağına alma vb. duyguları paylaşma fırsatı oluşturmalarıdır. Okuma etkinlikleri ebeveyn-çocuk etkileşiminin niceliği ve niteliğini iyileştirmeye yönelik iyi bir araçtır (Thomas vd., 2021). Ebeveyn-bebek etkileşimli okumalar hem ebeveyn hem de bebek için fayda sağlar. Gerçekleştirilen bu okumalar bebeğin beceri kazanımını destekler (Salley vd., 2024). Bu beceriler üzerine en keskin bulgu dil gelişimi üzerinde görülmektedir ve aynı zamanda ebeveynlik stresini azaltarak çift yönlü pozitif sonuçlar sunduğu bir kütüphane programında saptanmıştır (Huebner, 2000). Okuma etkinliği esnasında ebeveyn ile yapılan soru-cevap, süreci dinamik kılar ve iyi bir etkileşim yoludur (Luo ve Tamis-LeMonda, 2017). Erken ebeveyn-bebek etkileşimlerinden en temeli olan ten teması oksitosin düzeyini artırır (Scatliffe vd., 2019). Bu doğrultuda, etkileşime yönelik yapılan eylemlerden biri olan ebeveyn ile etkileşimli okuma etkinliklerinin bağlanma üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bus ve Van Ijzendoorn (1988), boylamsal çalışmasında güvenli bağlanmanın sağlandığı çocukların, güvensiz bağlanan çocuklara göre erken okuryazarlığın bir parçası da olan basılı materyallere daha fazla ilgi gösterdiğini bildirmiştir. Aynı zamanda araştırmacılar, güvenli bağlanma kuran annelerin çocuklarına daha sık kitap okuduğunu ve okuma esnasında daha rahat olduklarını tespit etmişlerdir (Bus ve Van Ijzendoorn, 1992).

Geliştirilen ölçeğin alt boyutlarından biri kitap seçmedir. Kitap seçme alt boyutunda dört madde yer almaktadır. Bu dört madde, ebeveynlerin bebeklerine kitap seçerken dikkat ettikleri unsurları belirlemek için oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler doğrultusunda ölçülmesi amaçlanan davranışlar; bebeğine uygun kitaplar seçmek için uzman görüşlerini dikkate alma, bebeğiyle kitap rutini oluştururken onun dikkatini çekecek kitaplar kullanma, bebeğinin keşfederken özgür olması için dayanıklı ve sağlığına zarar vermeyen kitaplar edinmeyi tercih etme, bebeği için sesli, bez vb. kitaplar tercih etme şeklindedir. Ebeveynlerin kitap seçerken dikkate aldığı unsurların, sıklıkla kitabın fiziksel özellikleri, eğitimsel hususlar ve içerik olduğu bulunmuştur (Daniels vd., 2021). Tanju Aşlışen ve Hakkoymaz (2023) çalışmalarında 0-3 yaş bebeği olan ebeveynlerin, nitelikli çocuk kitapları edinmesi gerektiğini ve kitap seçerken çocuğun yaşına uygun olması, yalın dil kullanılması, canlı renklerin yer alması, şiddet içermemesi gibi özelliklere dikkat ettiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, kitapların fiziksel özellikleri ve eğitici yönü ebeveynlerin kitap tercihlerinde etkili olup ebeveynlerin eğitim

durumları tercihlerinde belirleyici olmamıştır. Başka bir çalışmada, kişisel gelişimlerine yönelik kitap okuma alışkanlığı olan ebeveynler okul öncesi dönemdeki çocuklarına kitap seçmede daha başarılı olmuştur. Ebeveynlerin kitabın fiziksel özellikleri ve içeriğini gözettiği saptanmıştır (Teke vd., 2024).

Geliştirilen ölçeğin alt boyutlarından biri kitaplık oluşturmaktır. Kitaplık oluşturma alt boyutunda üç madde yer almaktadır. Bu üç madde, bebeğe ait bir kitaplığın bulunma durumunu ve kitaplık oluşturma süreçlerindeki tutumları belirlemek için oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler doğrultusunda ölçülmesi amaçlanan davranışlar; bebeğin kitaba dikkatini çekmek için kitaplık oluşturma, bebeğin kitaplığa kitaplarını yerleştirmesine fırsat tanıma, bebeğine ait kitapların, onun kolay ulaşabileceği yerlerde bulunmasına dikkat etme şeklindedir. Evde kitaplık oluşturulması çocuğa her daim kitaplarla temas etme olanağı sunar. Aynı zamanda okuma etkinliklerinin evde de düzenli sunulmasını mümkün kılar. Erken okuryazarlığın temelini oluşturan okuma etkinliğinin evde ebeveyn ile sunulduğu çocuklar daha iyi bilişsel performans göstermiştir (Niklas vd., 2015). Bebek kitaplarına ve etkileşimli okumaya yönelik planları olan yeni doğum yapmış anneler, gelecekte evde bebek kitapları bulundurmakta ve etkileşimli okuma davranışı sergilemektedir (Berkule vd., 2008). Bu noktada, bebek kitaplarına yönelik bakış açısının da hem etkileşimli okuma hem de kitaplık oluşturma üzerinde etkili olduğu; hamilelik döneminde bebek kitabına yönelik olumlu bakış açısı geliştirmenin etkileşimli kitap okuma ve bebek kitaplığı oluşturmaya yönelik eylemleri destekleyeceği söylenebilir.

Çalışma doğrultusunda, ebeveyn-bebek kitap etkileşimi üzerinde kütüphane ziyaretlerinin etkili olduğu bulunmuştur. Bulguyu doğrular nitelikte, bir halk kütüphanesine üyeliği bulunan veya kütüphane ziyaretleri yapan ebeveynlerin 6-18 aylık bebeklerine kitap okuma olasılıkları daha yüksek bulunmuştur (Chen vd., 2016). Kütüphane ziyaretleri, erken dönemde kitaplarla tanışmayı, kitap okuma alışkanlığı kazanmayı sağlar. Başta dil gelişimi olmak üzere gelişim alanlarını destekler. Bebeğe ve ailesine birbirleriyle ve akranlarıyla etkileşimde olabilecekleri sosyal ortam sunar. Bebekler ve küçük çocuklar için hazırlanmış olan halk kütüphaneleri, erken dönemde okuma alışkanlıklarını desteklemesinin yanı sıra aile bağlarını güçlendirmede de etkilidir. Aile katılımının sağlandığı bu kütüphaneler kitap aracılığıyla ebeveyn-bebek arasında etkileşim fırsatı sunar (Ramos, 2012). Ebeveynin aktif katılımı aynı zamanda bebeğine uygun materyalleri keşfetme fırsatı sağlayarak doğru kitap seçimine ve evde kitaplık oluşmaya teşvik edebilir.

Çalışmamızın bulgularına göre, tek çocuğa sahip ebeveynlerin ölçekten aldıkları puanlar, iki çocuk ve üzerinde çocuğa sahip olan ebeveynlerin aldıkları puanlardan yüksektir. Tek çocuğa sahip ebeveynlerin bebekleriyle kitap etkileşimi, iki ve daha fazla çocuğu olan ebeveynlerden daha fazladır. Bulgumuzu destekler nitelikte, Döğer ve Kılınç (2021) tek çocuğu olan ailelerin iki çocuğu olan ailelerden daha iyi iletişimi bulunduğunu, Arabacı ve Ömeroğlu (2013) ise çocuk sayısının artışının ailelerde zayıf iletişim görülmesine sebep olabildiğini bildirmiştir. Çocuk sayısının ebeveyn tutumları üzerinde de etkisi bulunmuştur (Alabay, 2017; Uygun ve Kozikoğlu, 2020). Erken çocukluk döneminde etkili iletişim, ebeveyn-çocuk etkileşiminin sağlanması ile mümkündür (Desmita vd., 2023). Kitaplar bu etkileşimi sağlamada iyi bir araçtır. Tek çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarına daha fazla zaman ayırabilmelerinin kitap okuma ve kütüphane ziyaretleri yapmayı sağladığı; aile içi iletişim üzerinde etkili olduğu ve bu doğrultuda ebeveyn-çocuk kitap etkileşimine nitelik kazandırdığı söylenebilir.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin ölçekten aldıkları toplam puanlar değerlendirildiğinde, ebeveyn bebek kitap etkileşiminde; çocuğun cinsiyeti ve yaşı, ebeveyn yaşı, ebeveyn çalışıyor olma durumu ve gelirin etkisi olmadığı bulunmuştur. Ulaştığımız bulguların aksine, Anderson vd. (2018) evde paylaşımlı kitap okuma durumu incelendiğinde gelir düzeyi ve ebeveyn eğitim düzeyi kitabı okuma sıklığı ile ilişkili bulunmuşlardır. Farklı sosyoekonomik düzeylere sahip ailelerin bebeklik döneminde hikaye kitabı okuma konusundaki görüşleri ve evdeki okuma alışkanlıklarının incelendiği çalışmada, Brown vd. (2017) düşük sosyoekonomik düzeye sahip ailelerin evlerinde daha az çocuk kitabı bulundurduklarını, okuma sıklıklarının daha düşük olduğunu ve kitap seçimi konusunda zorluk yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Sonuç ve Öneriler

Ebeveynlerin bebekleriyle kitap okumalarına yönelik tutum ile davranışlarını belirleme ve ebeveyn-bebek kitap etkileşimini ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. Ölçeğe yönelik yapılan geçerlilik ve güvenilirlik testlerinde, doğrulayıcı faktör analizi ile yapılan testin uyum indeksleri, modelin veriye mükemmel uyum sağladığını göstermektedir. CMIN/DF, RMSEA, SRMR, NFI, NNFI, CFI ve IFI gibi indekslerin değerleri, testin veriye oldukça iyi uyum sağladığını ve modelin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, testin maddelerinin faktör yükleri 0,48 ile 0,88 arasında değişmekte olup her bir maddenin ölçmek istediği kavramla güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu ve testin geçerli olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach Alpha katsayılarıyla değerlendirilmiştir. Genel güvenilirlik katsayısı 0,854 olarak bulunmuş olup ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, her bir alt boyutun Cronbach Alpha değeri 0,70'in üzerinde bulunmuş olup güvenilirlik açısından da güçlü bir kanıt sunmaktadır. Bu sonuç, ölçeğin hem tüm maddeleri hem de alt boyutları için güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, geliştirilen Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği (EBKE) hem geçerli hem de güvenilir bir ölçüm aracıdır. Geliştirilen ölçme aracının değerlendirme için kullanıldığı takdirde, geçerli ve güvenilir sonuçlar sunabileceğine ilişkin kanıtlara çalışmanın bulgular bölümünde yer verilmiştir. Çalışma sonucunda Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği'nin 18 madde ve 5 alt boyutlu yapısının, ölçümü hedeflenen değerlendirme için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği; Okuma Rutini, Öğrenme, Etkileşim, Kitap Seçme, Kitaplık Oluşturma alt boyutlarından oluşmaktadır. Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği (EBKE)'den elde edilen verilerle gerçekleştirilen diğer analizler sonucunda ebeveynlerin çocuk sayısı ve kütüphane ziyaretleri, bebekleriyle kitap etkileşimlerinde anlamlı bir fark yaratmasına rağmen; ebeveyn yaşı, çocuğun cinsiyeti ve yaşı, ebeveynin çalışıyor olma durumu ve geliri gibi faktörlerde anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Çalışma sonucunda araştırmacılara ve alandaki yetkili kişiler ile birimlere yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Araştırmamızda kütüphane ziyaretlerinde bulunan ebeveynlerin bebekleriyle etkileşimi daha yüksek çıktığı gözlemlendiğinde ve kitap ile kütüphane erişiminin her çocuğun temel hakkı olması doğrultusunda, her şehirde, il ve ilçe halk kütüphanesi bünyesinde bebek kütüphanesi oluşturulması önerilmektedir.
- Her bebeğin evinde kitaplık oluşturulması ve takvim yaşına uygun kitapların yer almasına yönelik projeler geliştirilmelidir.

- Çocuk hekimleri ile çocuk gelişimciler iş birliğinde olmalı ve doğan her bebeğin sağlık kontrollerinde gelişim takibi ve aile etkileşimine yönelik gözlem yapılmalıdır. Bu süreçte bebeklerin rutinlerine eşlik eden okuma döngüsü hakkında ebeveynler, çocuk gelişimciler tarafından eğitilmelidir.
- Yaşa uygun kitap seçimi, düzenli kütüphane ziyareti gerçekleştirme ve evde ebeveyn etkileşimli kitap okuma hakkında ebeveynler bilgilendirilmeli ve desteklenmelidir.
- Sosyal öğrenme kuramı doğrultusunda, ebeveynlerin de kitap okuyarak model olmasının önemi hakkında kamu bilgilendirmelerine yer verilmelidir.
- Ölçeği kullanılacak olan araştırmacılara, ölçek puanlamasına ek olarak etkileşimli kitap okumaya yönelik gözlem ve görüşme yapması önerilir.
- Bebeklik dönemine ait az sayıda ölçme aracı mevcut olduğu düşünüldüğünde geliştirilmiş olan bu ölçeğin araştırmalarda ve farklı eğitimlerde kullanılması büyük önem taşımaktadır.

İzinler

Etik Kurul İzni

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan (28.05.2024 tarih ve E. 343977 sayılı kararı gereği) etik onay ve yazılı izin alınmıştır.

Yazarlık Katkısı

Şehnaz Ceylan: Fikir/Kavram, Kavramsal Arka Plan, Metodoloji, Veri Analizi, Veri Görselleştirme, Değerlendirme ve İnceleme

Ayşetül Kübra Tatal: Fikir/Kavram, Kavramsal Arka Plan, Metodoloji, Veri Toplama, Veri Analizi, Veri Görselleştirme, Giriş Yazımı, Yöntem ve Bulgular, Kaynakça,Özet (Türkçe),

Melike Eroğlu: Fikir/Kavram, Kavramsal Arka Plan, Metodoloji, Veri Toplama, Veri Analizi, Veri Görselleştirme, Giriş Yazımı, Tartışma, Sonuç ve Öneriler, Kaynakça, Özet (İngilizce),

Kaynakça

- Abbasi, M. ve Zare, A. (2016). Information security in e-commerce law. *UCT Journal of Social Sciences and Humanities Research*, 4(3), 16–20. <https://doi.org/10.24200/jsshr.vol4iss03pp12-16>
- Aksoy, A. B. ve Koran, N. (2016). Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili yapılan araştırmaların analizi (2004–2014). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2), 363–376.
- Aksoy, A. B. ve Koran, N. (2016). Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili yapılan araştırmaların analizi (2004–2014). *Turkish Journal of Social Research*, 20(2), 1–20.
- Aksoy, A. B. ve Çiftçi, H. D. (2019). Erken çocukluk döneminde oyun. In A. Köksal Akyol (Ed.), *Erken çocukluk döneminde oyun* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053648574>
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156–174. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171234>
- Anderson, KL., Atkinson, TS., Swaggerty, EA. ve O'Brien, K. (2018). Examining relationships between home-based shared book reading practices and children’s language/literacy skills at kindergarten entry. *Early Child Development and Care*, 189(13), 2167–2182. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1443921>
- Arabacı, N. ve Ömeroğlu, E. (2013). 48-72 aylık çocuğa sahip anne - babaların çocukları ile iletişimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 41-53.
- Barlow J, Underdown A, Child maltreatment during infancy: atypical parent–infant relationships, *Paediatrics and Child Health*, 28(3), 114-119. <https://doi.org/10.1016/j.paed.2017.11.001>.
- Berk, L.E. (2013). *Biliş ve dil gelişimi*. (Çev. A.Dönmez). Çocuk gelişimi. İmge Kitabevi.
- Berkule, S. B., Dreyer, B. P., Klass, P. E., Huberman, H. S., Yin, H. S. ve Mendelsohn, A. L. (2008). Mothers' expectations for shared reading after delivery: implications for reading activities at 6 months. *Ambulatory pediatrics : the official journal of the Ambulatory Pediatric Association*, 8(3), 169–174. <https://doi.org/10.1016/j.ambp.2008.01.002>
- Brock, R. L. ve Kochanska, G. (2018). Anger in infancy and its implications: History of attachment in mother–child and father–child relationships as a moderator of risk. *Development and psychopathology*, 31(4), 1353-1366.
- Brown, M. I., Wang, C. ve McLeod, S. (2022). Reading with 1–2 year olds impacts academic achievement at 8–11 years. *Early Childhood Research Quarterly*, 58, 198-207. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.09.008>

- Brown, M. I., Westerveld, M. F. ve Gillon, G. T. (2017). Early storybook reading with babies and young children: parents' opinions and home reading practices. *Australasian Journal of Early Childhood*, 42(2), 69-77. <https://doi.org/10.23965/AJEC.42.2.09>
- Bus, A. G. ve Van Ijzendoorn, M. H. (1988). Attachment and early reading: a longitudinal study. *The Journal of Genetic Psychology*, 149(2), 199-210. <https://doi.org/10.1080/00221325.1988.10532153>
- Bus, A. G. ve Van Ijzendoorn, M. H. (1992). Patterns of attachment in frequently and infrequently reading mother-child dyads. *The Journal of Genetic Psychology*, 153(4), 395-403. <https://doi.org/10.1080/00221325.1992.10753735>
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (24. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canfield, C. F., Miller, E. B., Shaw, D., Morris, P., Alonso, A., ve Mendelsohn, A. (2020). Beyond language: Impacts of shared reading on parenting stress and early parent-child relational health. *Developmental Psychology*. <https://doi.org/10.1037/dev0000940>
- Cerny, R., Markey, P. ve Williams, A. (2006). *Outstanding library service to children: Putting the core competencies to work*. American Library Association.
- Ceylan, R., Çiftçi, H. D., Elkonca, F., Çolak, F. G. ve Tan, B. (2023). Ebeveynlerin 3-6 yaş çocukları için kitap tercih ölçeği'nin geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 523-542.
- Ceylan, Ş. ve Akkaya, M. A. (Yay. Haz.). (2020). Bebek Kütüphaneleri Çalıştayı: [2019-Karabük]. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. <https://www.kygm.gov.tr>
- Ceylan, Ş., Yaman, B., Bıyıklı, K. N. ve Gözpınar, H. (2025). Bir erken müdahale programı olarak bebek kütüphanesi: Bebeklerin beceri gelişimlerinin desteklenmesi. *Anatolian Journal of Health Research*, 6(1), 49-59.
- Chen, P., Rea, C., Shaw, R. ve Bottino, C. J. (2016). Associations between public library use and reading aloud among families with young children. *The Journal of pediatrics*, 173, 221-227. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2016.03.016>
- Choi, J., Kim, H. K., Capaldi, D. M., ve Snodgrass, J. J. (2021). Long-term effects of father involvement in childhood on their son's physiological stress regulation system in adulthood. *Developmental Psychobiology*, 63(6), e22152. <https://doi.org/10.1002/dev.22152>
- Crisp, T. (2004). Books for babies: Libraries and literacy. *Australasian Public Libraries and Information Services*, 83, 39. <https://consensus.app/papers/books-for-babies-libraries-and-literacy-crisp/6460307e99fe5b6fafa3569430baa74f>

- Cutler, L. (2023). Parents' physically performative behaviors during shared book reading: A comparison of mothers and fathers. *Early Childhood Research Quarterly*. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2023.02.009>
- Daniels, D., Salley, B., Walker, C. ve Bridges, M. (2021). Parent book choices: How do parents select books to share with infants and toddlers with language impairment? *Journal of Early Childhood Literacy*, 22(2), 279–307. <https://doi.org/10.1177/1468798420985668>
- Desmita, D., Rahmadani, S., Kharisma Diyenti, A., Warmansyah, J., Silvianetri, S. ve Binti Fakaruddin, N.A.A. (2023). The relationship of parent-child interaction in developing effective communication in early childhood. *Indonesian Journal of Early Childhood Educational Research (IJECEER)*, 2(2), 47. <https://doi.org/10.31958/ijecer.v2i2.11524>
- Diniz, B. P., Grisi, S. J. F. E., de Souza, D. M. ve Ferrer, A. P. S. (2023). Mother-infant bonding and postpartum depression during the COVID-19 pandemic—a risk for nurturing care and child development. *Revista Paulista de Pediatria*, 42, e2022151. <https://doi.org/10.1590/1984-0462/2024/42/2022151>
- Döğer, S. S. ve Kılınç, F. E. (2021). 4-6 yaş çocuğa sahip ailelerin covid-19 pandemi sürecinde çocukları ile iletişimlerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 480-496. <https://doi.org/10.21733/ibad.837127>
- Dunst CJ, Simkus A, Hamby DW. (2012). Effects of reading to infants and toddlers on their early language development. *Center for Early Literacy Learning Reviews* 5(4): 1–4.
- Elisnawati, M., Palupi, W. ve Dewi, N. K. (2018). *Early childhood literacy*. Universitas Sebelas Maret. 10.20961/shes.v1i1.23634
- Erdoğan, N. I. (2016). Erken çocukluk döneminde çocuk-ebeveyn birlikte okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*.
- Franks, A. M., Seaman, C., Franks, E. K., Rollyson, W. ve Davies, T. (2022). Parental reading to infants improves language score: A rural family medicine intervention. *Journal of the American Board of Family Medicine*, 35(6), 1156–1162. <https://doi.org/10.3122/jabfm.2022.220064R2>
- Galea, C., Robidoux, S., Salins, A., Noble, C. ve McArthur, G. (2024). The impact of shared book reading on children and families: a study of dolly parton's imagination library in tamworth, australia. *Journal of Research in Childhood Education*, 1–30. <https://doi.org/10.1080/02568543.2024.2322731>
- Greene, E. (1991). Books, babies, and libraries: Serving infants, toddlers, their parents and caregivers. <https://consensus.app/papers/books-babies-and-libraries-serving-infants-toddlers-their-greene/0b377f22375c56718b707a59ba584dc8>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.

- Ho, C. J., Duursma, E. ve Herbert, J. S. (2023). Mother–infant shared book reading in the first year of life. *Infant and Child Development*. <https://doi.org/10.1002/icd.2465>
- Huebner, C. E. (2000). Promoting toddlers' language development through community-based intervention. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 21(5), 513-535. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(00\)00052-6](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(00)00052-6)
- Huebner, C.E. ve Meltzoff, A.N. (2005). Intervention to change parent-child reading style: a comparison of instructional methods. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 26, 296-313. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2005.02.006>
- Hutton, J. S., Phelan, K., Horowitz-Kraus, T., Dudley, J., Altaye, M., DeWitt, T. ve Holland, S. K. (2017). Shared reading quality and brain activation during story listening in preschool-age children. *The Journal of pediatrics*, 191, 204–211. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2017.08.037>
- International Federation of Library Associations and Institutions(IFLA), (2016, Aralık). *Dynamic spaces for children in libraries: Play Pod at State Library Victoria, Australia*. International Federation of Library Associations and Institutions. <https://www.ifla.org/g/libraries-for-children-and-ya/dynamic-spaces-for-children-in-libraries-play-pod-at-state-library-victoria-australia/>
- International Federation of Library Associations and Institutions(IFLA). (2007, Ekim). *Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers*, International Federation of Library Associations and Institutions. <https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/569>
- Kozak, S. ve Recchia, H. (2018). Reading and the development of social understanding: Implications for the literacy classroom. *The Reading Teacher*, 72(5), 569–577. <https://doi.org/10.1002/trtr.1760>
- Lauricella, A. R., Barr, R. ve Calvert, S. L. (2014). Parent-child interactions during traditional and computer storybook reading for children's comprehension: Implications for electronic storybook design. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 2(1), 17-25. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2014.07.001>
- Leech, K. A., McNally, S., Daly, M. ve Corriveau, K. H. (2022). Unique effects of book-reading at 9-months on vocabulary development at 36-months: Insights from a nationally representative sample of Irish families. *Early Childhood Research Quarterly*, 58, 242–253. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.09.009>
- Lorio, C. M., Delehanty, A. D. ve Romano, M. (2021). A systematic review of parent–child shared book reading interventions for infants and toddlers. *Topics in Early Childhood Special Education*, 42(4), 222–233. <https://doi.org/10.1177/0271121421998793>
- Luo, R. ve Tamis-LeMonda, C. S. (2017). Reciprocity between maternal questions and child contributions during book-sharing. *Early Childhood Research Quarterly*, 38, 71-83. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2016.08.003>

- Madigan, S., Deneault, A.-A., Duschinsky, R., Bakermans-Kranenburg, M. J., Schuengel, C., van IJzendoorn, M. H., Ly, A., Fearon, R. M. P., Eirich, R. ve Verhage, M. L. (2024). Maternal and paternal sensitivity: Key determinants of child attachment security examined through meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 150(7), 839–872. <https://doi.org/10.1037/bul0000433>
- Metin, G. T. ve Gökçay, G. (2014). Bebeklik ve erken çocukluk döneminde kitap okuma: Çocuk sağlığı izlemlerinde etkili bir gelişim önerisi. *Journal of Child*, 14(3), 89–94.
- Munzer, T. G., Miller, A. L., Weeks, H. M., Kaciroti, N. ve Radesky, J. (2019a). Differences in parent-toddler interactions with electronic versus print books. *Pediatrics*, 143(4), e20182012. <https://doi.org/10.1542/peds.2018-2012>
- Munzer, T. G., Miller, A. L., Weeks, H. M., Kaciroti, N. ve Radesky, J. (2019b). Parent-toddler social reciprocity during reading from electronic tablets vs print books. *JAMA pediatrics*, 173(11), 1076–1083. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.3480>
- Murray, A. ve Egan, S. (2014). Does reading to infants benefit their cognitive development as 9-months-old? An investigation using a large cohort survey. *Child Language Teaching and Therapy*, 30(3) 303-315.
- Newman, S. B. (1996). Children engaging in storybook reading: The influence of access to print resources, opportunity, and parental interaction. *Early Childhood Research Quarterly*, 11(4), 495-513. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(96\)90019-8](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(96)90019-8)
- Niklas, F., Tayler, C., & Schneider, W. (2015). Home-based literacy activities and children's cognitive outcomes: A comparison between Australia and Germany. *International Journal of Educational Research*, 71, 75–85. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2015.04.001>
- Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. Epsilon Yayıncılık.
- Oyelude, A. (2023). IFLA 2023: Connecting librarians and information professionals. Library Hi Tech News. <https://doi.org/10.1108/lhtn-11-2023-0203>
- Pedhazur, E. ve Schmelkin, L. (1991). *Measurement, design and analysis: An integrated approach*. Holt, Rinehart & Winston.
- Prime, H., Andrews, K., Markwell, A., Gonzalez, A., Janus, M., Tricco, A. C., Bennett, T. ve Atkinson, L. (2023). Positive parenting and early childhood cognition: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 2(2), 362–400. <https://doi.org/10.1007/s10567-022-00423-2>
- Quach, J., Sarkadi, A., Napiza, N., Wake, M., Loughman, A., & Goldfeld, S. (2018). Do fathers' home reading practices at age 2 predict child language and literacy at age 4?. *Academic Pediatrics*, 18(2), 179-187.
- Ramos, A. M. (2012). Learning to read before you walk: Portuguese libraries for babies and toddlers. *IFLA Journal*, 38(1), 78-85. <https://doi.org/10.1177/0340035211435396>

- Ramsdell, E. L. ve Brock, R. L. (2021). Interparental relationship quality during pregnancy: Implications for early parent–infant bonding and infant socioemotional development. *Family Process*, 60(3), 966-983.
- Rideout, V. J., Vandewater, E. A. ve Wartella, E. A. (2003). Zero to six: electronic media in the lives of infants, toddlers and preschoolers.
- Rosslund, A., Kartushina, N. ve Mayor, J. (2024). Associations between shared book reading, daily screen time, and infants' vocabulary size. *Journal of Child Language*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S0305000924000291>
- Runcan, P.L., Constantineanu, C., Ielics, B. ve Popa, D. (2012). The role of communication in the parent-child interaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 904-908. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.221>
- Salley, B., Daniels, D., Walker, C. ve Fleming, K. K. (2022). Shared book reading intervention for parents of infants and toddlers. *Journal of Early Childhood Research*, 20(3), 322–340. <https://doi.org/10.1177/1476718X221091462>
- Salley, B., Neal, C., McGovern, J., Fleming K. ve Daniels, D. (2024). An exploration of ready, set, share a book! intervention for enhancing parent book sharing with infants and toddlers. *Early Childhood Education Journal*. 52, 127–138. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01412-4>
- Scatliffe, N., Casavant, S., Vittner, D. ve Cong, X. (2019). Oxytocin and early parent-infant interactions: A systematic review. *International journal of nursing sciences*, 6(4), 445–453. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2019.09.009>
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23–74.
- Sürücüler, H.K. (2019). 6-12 aylık bebeği olan babalara verilen eğitimin baba-bebek bağlanma durumuna etkisi (Yayın no. 582759) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwFbpaS7GoWCcwRAPbfDC_LDIERfeDIbeLfMzkd-n0gKY
- Şahinöz, A. (2020). Annelerin bebeklik döneminde gelişime ilişkin bilgi ve kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 14(3), 249–257.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları* (1. baskı). Ekinoks.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). 58. Kütüphane haftası etkinlikleri kapsamında valimizin eşi hanımefendi özlem gürel çocuklara masal okudu. <https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-316748/58-kutuphane-haftasi-etkinlikleri-kapsaminda-valimizin-.html>

- Tanju Aslışen, E. H. ve Hakkoymaz, S. (2023). Examining the criteria for preferring illustrated children's books by parents with 0-3 years-old children. *Theory and Practice in Child Development*. 3(2), 71-97. <https://doi.org/10.46303/tpicd.2023.13>
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığı'na genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39.
- Tavşancıl, E. (2018). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (6. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Teke, N., Baş, T. ve Çabuk, B. (2024). Do preschool children access quality books? reading culture of parents and teachers and book selection for children. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*. 37(2), 483-508. <https://doi.org/10.19171/uefad.1394452>
- Thomas, N., Colin, C. ve Leybaert, J. (2021). Improving parent-child interactions through interactive reading workshops Améliorer les interactions parent-enfant lors de la lecture grâce à des ateliers de sensibilisation à la lecture interactive. *Revue Européenne de Psychologie Appliquée*. 71. <https://doi.org/10.1016/j.erap.2021.100669>
- Uygun, N. ve Kozikoğlu, İ. (2020). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1494-1507. <https://doi.org/10.33206/mjss.639099>
- Van Zyl, C. ve Van Wyk, C. (2021). Exploring factors that could potentially have affected the first 1000 days of absent learners in South Africa: A qualitative study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2768. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052768>
- Vrinda, R., Baiju, A. ve Rajendran, D. (2022). Parental perspectives on shared reading practices at home. *Journal of Indian Speech Language & Hearing Association*, 36(1), 7-13. https://doi.org/10.4103/jisha.jisha_3_22
- Wang, B. ve Afri, E. (2023). A Case Study of Parent-Child Interaction in Their Reading Activity. *International Journal of English and Applied Linguistics (IJEAL)*, 3(2), 91-99. <https://doi.org/10.47709/ijeal.v3i2.2372>
- Westerveld, M., Paynter, J. ve Wicks, R. (2020). Shared book reading behaviors of parents and their verbal preschoolers on the autism spectrum. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50, 3005-3017. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04406-6>
- Wilson-Scorgie, D. J. (2022). Public library play-based early literacy programs: What is the parental experience?. *Pathfinder: A Canadian Journal for Information Science Students and Early Career Professionals*, 3(1), 93-106.
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitaba ulaşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 62-71.
- Yılmaz, V. (2004). *Lisrel ile yapısal eşitlik modelleri: Tüketici şikayetlerine uygulanması*. Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 77-90.

Ek: Ebeveyn-Bebek Kitap Etkileşim Ölçeği(EBKE)

EBEVEYN BEBEK KİTAP ETKİLEŞİM ÖLÇEĞİ

Sevgili anne baba,

Bebeğiniz doğduğu andan itibaren kurduğunuz bağ ve etkileşiminiz yaşam boyu kalıcı izler bırakır. Bebeğiniz büyüdükçe sizler de onunla iletişim kurmanın farklı yollarını keşfedeceksiniz. Bu yollardan birisi ise bebeğinizle birlikte gerçekleştireceğiniz kitap okuma etkinliğidir. Örneğin bebeğinizin gözlerinin içine bakarak temas halinde okuduğunuz kitap, bağlanmanın ve sağlıklı iletişimin bir göstergesidir. Yaşamın en önemli dönemi olan bebeklik, kişilik gelişiminin de temelini oluştururken ilgi ve sevgisiyle güven veren ebeveyn için eşsiz bir fırsattır.

Aşağıda ebeveyn olarak bebeğinizin kitap ile olan etkileşimine yönelik duygu ve davranışlarınıza yönelik maddeler yer almaktadır. Lütfen sizler için hazırladığımız bu maddeleri dikkatlice okuyunuz ve okuduğunuz ifadenin size uygunluk derecesini “Her Zaman, Sıklıkla, Bazen, Nadiren, Hiçbir zaman” şeklinde belirtiniz. İçtenlikle vereceğiniz yanıtlar çalışmamıza katkı sağlayacaktır.

Soruları içtenlikle yanıtladığınız ve vermiş olduğunuz katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

EBEVEYN BEBEK KİTAP ETKİLEŞİM ÖLÇEĞİ						
		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1	Bebeğimin diğer aile üyeleriyle de birlikte kitap okuması için uygun ortam yaratırım.					
2	Bebeğim huzursuz hissettiğinde onu sakinleştirmek için kitapları kullanırım.					
3	Bebeğimle gün içinde kitap okuma rutinimiz vardır.					
4	Bebeğimle her türlü ortamda (parkta, arabada, seyahatte vb.) kitap okurum.					
5	Kitap üzerinden şarkı, tekerleme, parmak oyunu, kukla vb. kullanarak kavramları öğrenmesini desteklerim.					
6	Bebeğimle kitap okumadan önce onu etkinliğe hazırlamak için ön hazırlık(konu hakkında konuşma vb.) yaparım.					
7	Kitabın içerisinde yer alan etkinlikleri canlandırırız.					
8	Bebeğimle kitap okuduktan sonra kitapla ilgili şarkı, parmak oyunu, sohbet vb. etkinlik yaparım.					
9	Bebeğimin kitap okurken dikkatini, duygularını ve ilgisini gözlemlerim.					
10	Bebeğime hikaye okurken onun dikkat ve ilgisine yönelik davranışlarını dikkate alırım.					
11	Bebeğimle kitap okurken sarılma, sıcak ses tonu, kucağıma alma vb. duygularımızı paylaşma fırsatı oluştururum.					
12	Bebeğimle kitap rutini oluştururken onun dikkatini çekecek kitaplar (dokun-hisset kitapları ve sesli kitaplar) kullanırım.					

1 3	Bebeğime uygun kitaplar seçmek için uzman(çocuk gelişimci, çocuk kitabı yazarı vb.) görüşlerini dikkate alırım.					
1 4	Bebeğimin keşfederken özgür olması için dayanıklı ve sağlığına zarar vermeyen kitaplar edinmeyi tercih ederim.					
1 5	Bebeğim için sesli, bez vb. kitaplar tercih ederim.					
1 6	Bebeğimin kitaplığa kitaplarını yerleştirmesine fırsat tanırım					
1 7	Bebeğime ait kitapların, onun kolay ulaşabileceği yerlerde bulunmasına dikkat ederim.					
1 8	Bebeğimin kitaba dikkatini çekmek için kitaplık oluştururum.					